

Leesonderwijs groep 3; energizers de moeite waard?

Paulien van der Klei & Sarah Molenaar p.vdklei@tabijn.nl & s.s.molenaar@tabijn.nl
Willem-Alexanderschool Bergen Noord-Holland Onderzoeksperiode: november 2012 – mei 2013

INLEIDING

Jonge kinderen zijn snel afgeleid van hun werk. **Leesonderwijs in groep 3** vraagt elke dag opperste concentratie van het kind. Wat is nu eigenlijk de **gemiddelde concentratieduur** bij kinderen op de basisschool? Wat kunnen wij, als leerkrachten, de kinderen bieden om tot optimaal werken te komen en de concentratieduur te verlengen? Welke **belemmerende en stimulerende factoren** spelen hierbij een rol?

ONDERZOEKSVRAAG

Hoe kunnen wij –leerkrachten- er voor zorgen dat de concentratieduur (**attention span**) geoptimaliseerd wordt?

Hoofdvraag:

Deelvragen:

- Hoe verloopt het attentiepatroon gedurende het schooljaar?
- Hoe verschillend is de concentratieduur in de **ochtend** ten opzichte van de **middag**?
- Wat is het effect van een **interventie** (energizer)?

METHODE

We hebben voor de aanpak van de onderzoeksvraag gebruik gemaakt van:

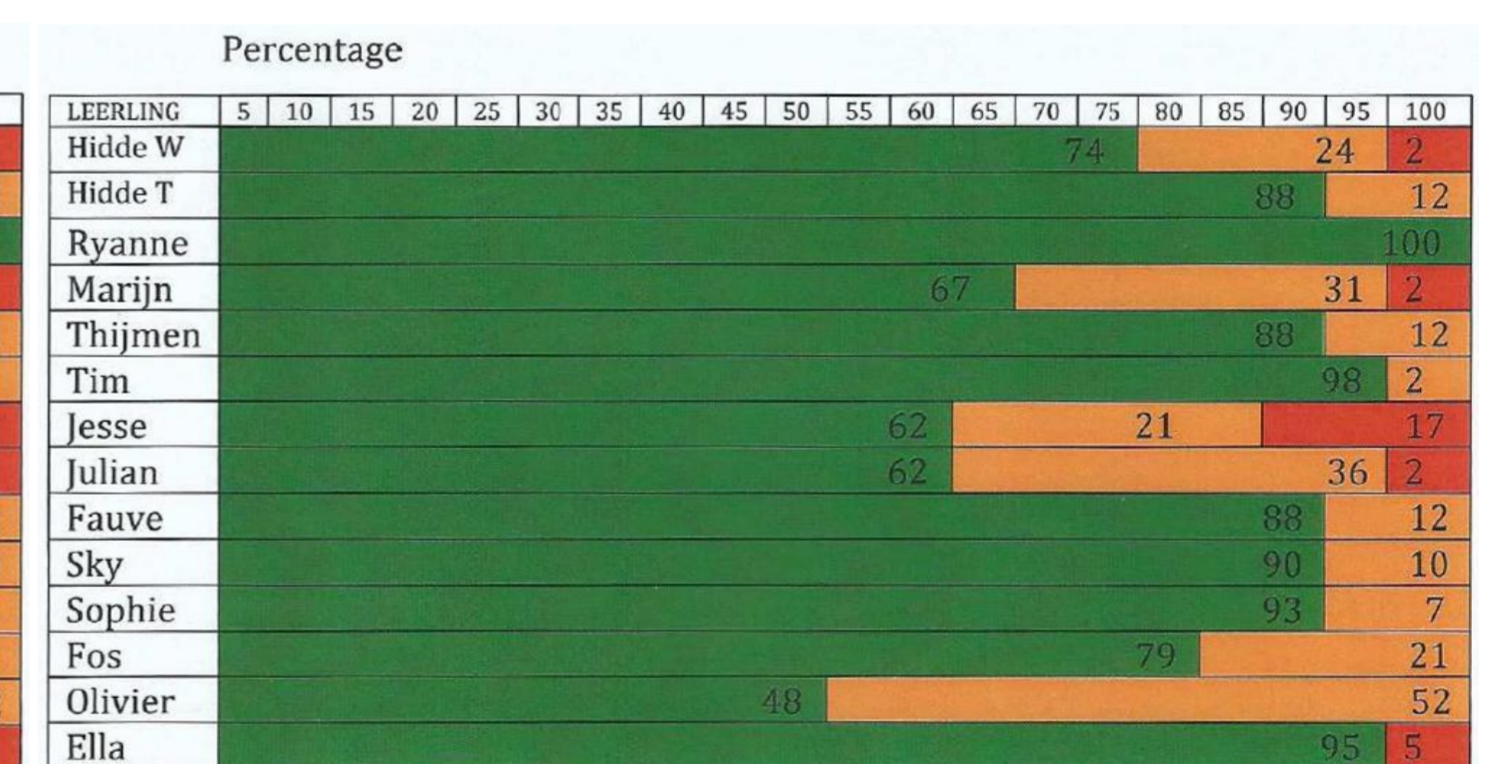
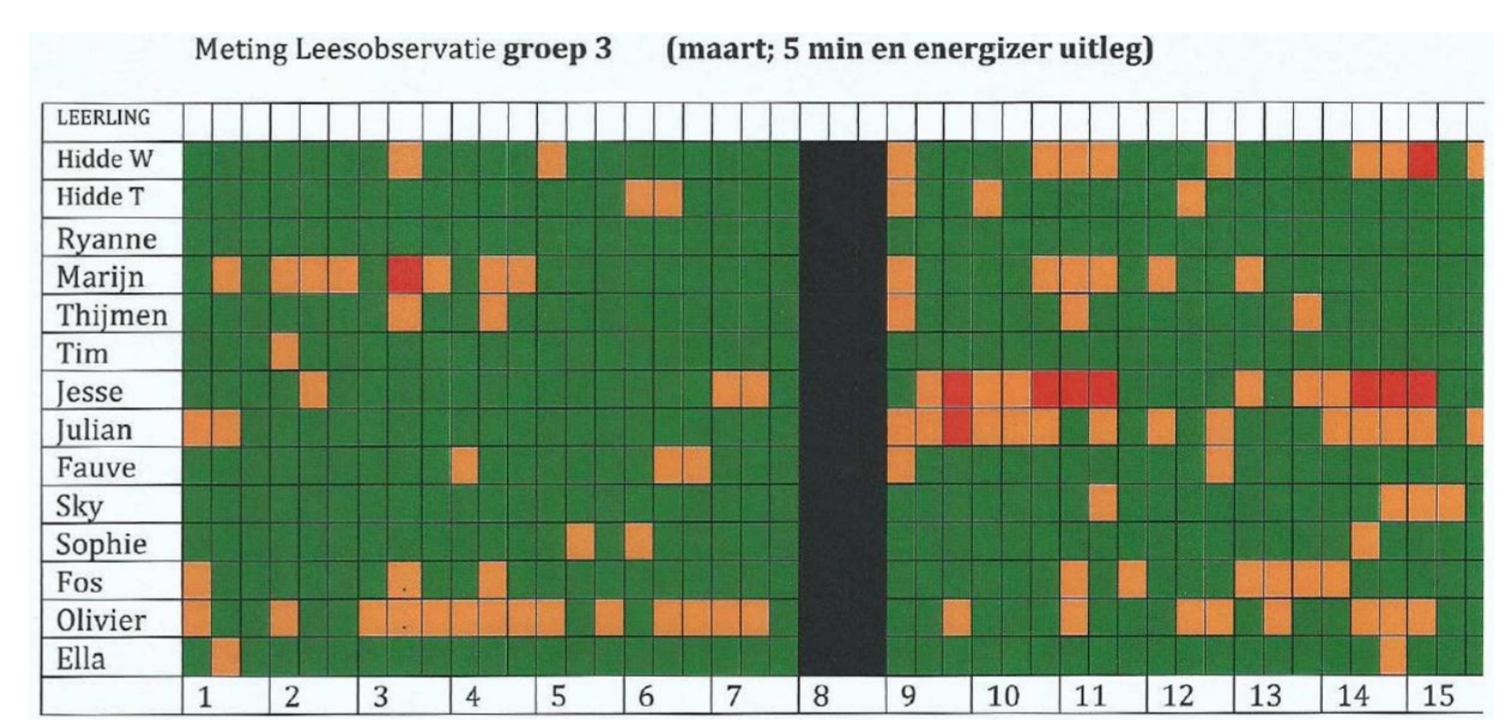
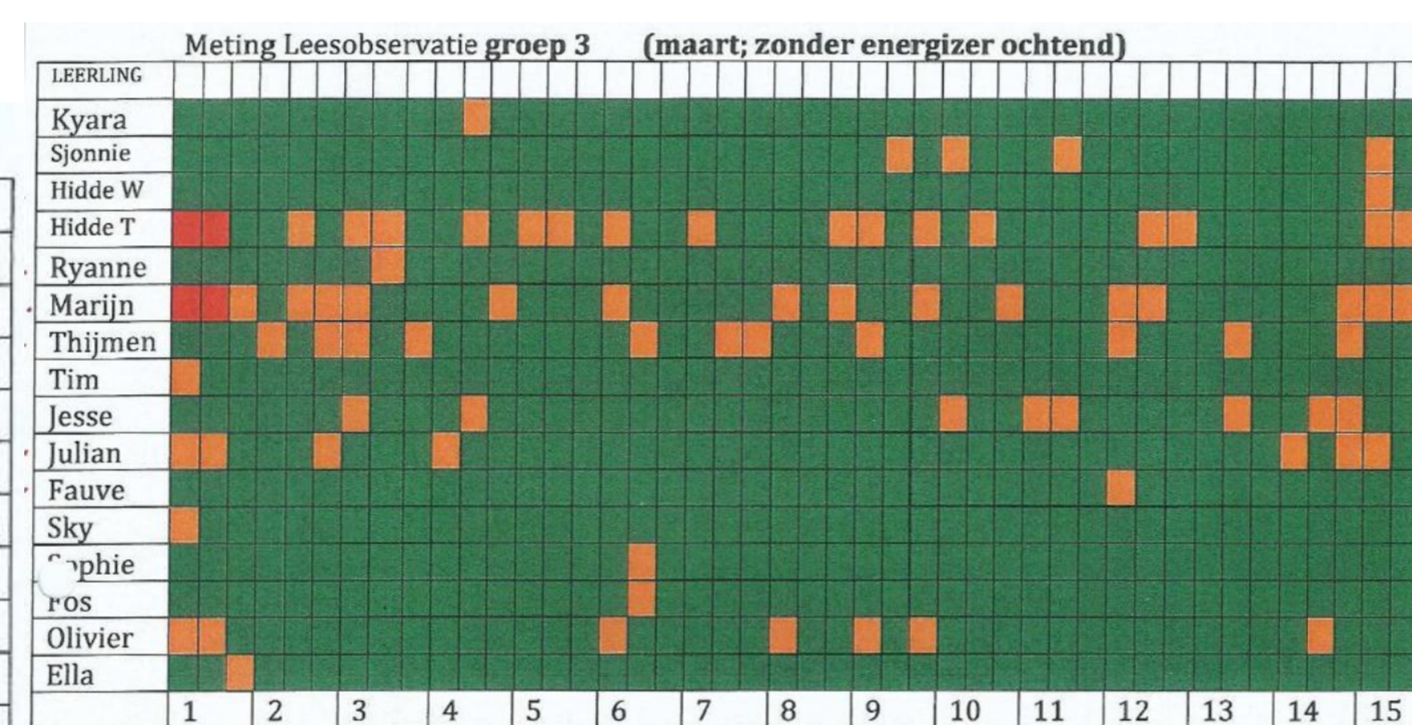
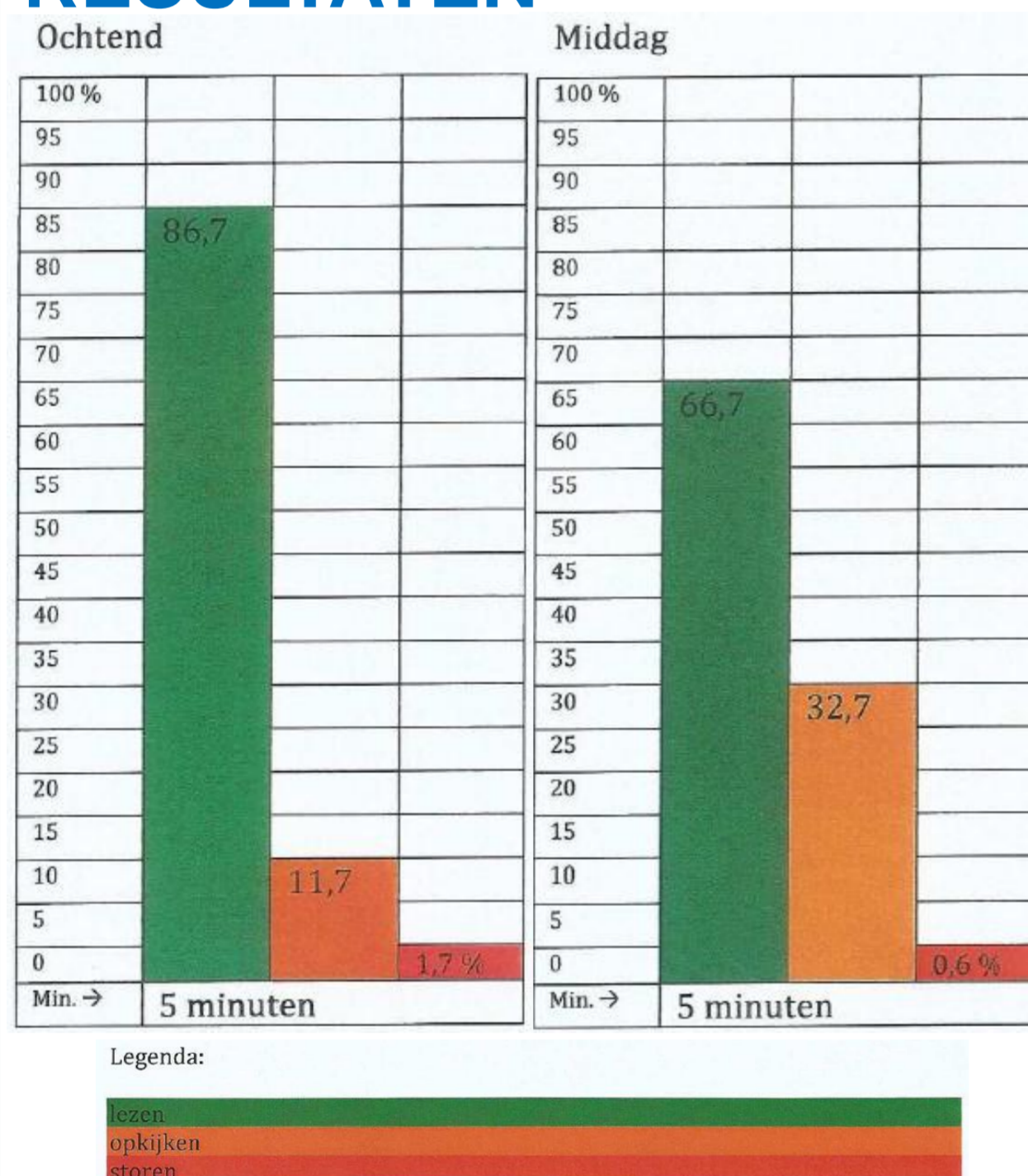
Observatielijsten

Filmmateriaal om te analyseren

Verwachting:

Wij verwachten dat de concentratieduur van de kinderen verlengd kan worden door gebruik te maken van een energizer. We hebben de kinderen tijdens het lezen meerdere malen gefilmd en geobserveerd: 15 minuten achtereenvolgens en 15 minuten met **Energizers** een energizer als interventie. De resultaten zijn verrassend.

RESULTATEN

CONCLUSIES

De concentratie in groep 8 was al optimaal bleek na een nulmeting eind 2012. Daar viel weinig winst te behalen. Het gaf wel een goed beeld van het beheersen van een concentratieboog van leerlingen rond de 11 jaar. **Leestijd van 20/25 minuten is voor deze leeftijdsgroep geen probleem.** Het vervolgonderzoek is alleen gericht geweest op groep 3.

Uit de metingen gedurende de periode november 2012 en maart 2013 blijkt dat:

- De leerlingen van groep 3 leren gedurende het schooljaar **beter om te gaan met prikkels** en daarbij hun concentratie vast te houden.
- Er is een duidelijk verschil tussen de meting van november en maart. Niet alleen de **concentratieduur**, maar ook **het ritme en het stemgebruik** met hardop lezen is **positief veranderd**.
- Uit de meting blijkt dat de concentratie bij het lezen in de **ochtend 20% hoger ligt dan in de middag**. Hieruit maken we op dat **lezen in de ochtend toch de voorkeur heeft**.
- Wil je een langere concentratieduur bewerkstelligen dan is het uitvoeren van een **energizer aan te bevelen**, maar wel op het juiste moment.
- Pas wanneer de spanningsboog afneemt, is een energizer aan te raden. **Wij raden sterk af om de energizer vervoegd aan te bieden**. Een energizer kan er voor zorgen dat kinderen opnieuw concentratie op kunnen brengen, nadat de duur die verbonden is aan hun leeftijd verstreken is.
- Er zijn belemmerende en stimulerende factoren die de concentratieduur kunnen wijzigen. Dit kan komen door de omgeving, de leerkracht, de leerling of de leerstof

VERVOLG

Het *vervolgonderzoek* zou kunnen zijn: de energizer (interventie) rustig afbouwen. Mogelijk met een mindfulkids oefening. Een *aanbeveling* van ons is om regelmatig, voor of na een les, een interventie toe te passen, zodat de kinderen zich met hernieuwde energie aan hun taken kunnen wijden. De spanningsboog kan hierdoor langer vastgehouden worden. Wetenschappelijk onderzoek heeft bewezen dat beweging nieuwe verbindingen legt tussen hersencellen. Daarom is body- en braingym (wat energizers zijn) goed.

Voorbeelden van energizers:

1. Heen en weer wiegen: in 3 tallen, middelste persoon is plank(stijf) en wordt heen en weer gewiegd (concentratie en vertrouwen).
2. Elkaar terugvinden: Handpalmen tegen elkaar, ogen dicht, rondje draaien en dan elkaars handpalmen weer terugvinden.
3. Bij de neus genomen: Linker hand pakt neus, rechter hand door de ontstane lus halen, in handen klappen, herhalen in tegengestelde richting, steeds sneller.

BRONNEN

Literatuur:
R.van Neer "Concentratie op school"
Harry Janssens "Gedrag- en werkhoudings problemen en zorgverbreding"
Martin Slagter "New York Times: CBE Nwsmix"
Algra&Dolfsma-Troost "Kinderen en rust, aandacht en concentratie", 2008
P.Eling en W.Brouwer "Het meten van aandacht, principes en methodes"
Jelle Jolles "Ellis en het verbreiden"
Ton Kallenberg e.a. "Ontwikkeling door onderzoek"
Markus Kappeler "Energizers and moodboosters"
Internet:
www.opdc-zodrenthe.nl/concentratie.htm
www.profi.leren.nl/files/OADC60concentratieverbeteren
www.hbo-kennisbank.uvt.nl/cgi/fontys/show
www.sociaalemotioneel.nl/omgaan.met/00002